

143

DNA ZEEUWS-VLAANDEREN

ZEEUWS-VLAANDEREN IS ÉCHT ANDERS. DE LIGGING NABIJ BELGIË SPEELT DAARBIJ EEN GROTE ROL. WE ZIJN DAARDOOR EEN BEETJE VLAAMS, BOURGONDISCH EN OOK WEL EEN VOLKJE VAN VRIJBUITERS. VERDER IS ZEEUWS-VLAANDEREN CONTRASTRIJK, CULINAIR EN IS HET LANDSCHAP OOK ECHT ANDERS. DIE EIGENHEID VAN ZEEUWS-VLAANDEREN HEBBEN WIJ NIET BEDACHT MAAR GEVONDEN DOOR MET VELE ZEEUWS-VLAMINGEN TE PRATEN. VANUIT DIE GESPREKKEN BLEEK OOK DAT HIER ALLES LETTERLIJK EN FIGUURLIJK “OP DE GRENS” LIGT. DIT DNA-BOEK GEEFT EEN GOEDE, ECHTE INDRIJK VAN ONZE REGIO. HET BOEK LAAT ZIEN HOE WIJ ZEEUWS-VLAANDEREN BELEVEN EN HOE WIJ HIER LEVEN, WONEN, WERKEN EN IN HET LEVEN STAAN. SAMEN MET ONZE INWONERS, ORGANISATIES EN ONDERNEMERS HEBBEN WIJ HET UNIEKE VAN ZEEUWS-VLAANDEREN IN KAART GEBRACHT. MET DIT BOEK WILLEN WE AAN DE PROMOTIE VAN ZEEUWS-VLAANDEREN RICHTING GEVEN EN DEZE NOG VERDER VERSTERKEN. DOOR ONZE EIGEN KRACHT EN WARE AARD NOG BETER TE BENUTTEN EN AAN ANDEREN TE LATEN ZIEN. ALS WE DAT ALS BEDRIJFSLEVEN, INWONERS EN GEMEENTEN SAMEN DOEN, DAN ZAL HET BEELD VAN ZEEUWS-VLAANDEREN STEEDS KRACHTIGER EN HERKENBAARDER WORDEN.

Jan-Frans Mulder, voorzitter van uwnieuwetoekomst, namens het bestuur van uwnieuwetoekomst (samenwerkingsverband van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten, bedrijven en instellingen)

ALLES OP DE GRENS

ZEEUWS-VLAANDEREN: HET ZUIDELIJKST GELEGEN DEEL VAN DE PROVINCIE ZEELAND. LANGS EN DOOR ZEEUWS-VLAANDEREN SLINGEREN BIJNA 700 KILOMETER DIJKEN. HET WATER, DE KREKEN EN DE WESTERSHELDE VERBINDEN HET GEBIED. DE GRENZEN VAN ZEEUWS-VLAANDEREN WORDEN GEVORMD DOOR DE NOORDZEE, DE WESTERSHELDE EN VLAANDEREN. DE VLAAMSE INSLAG DOET ZICH GELDEN, HET GOEDE BOURGONDISCHE LEVEN BEGINT IN ZEEUWS-VLAANDEREN. CULINAIRE LIEFHEBBERS VINDEN BINNEN EEN ZEER RUIM HORECA-AANBOD VERSCHILLENDE INTERNATIONAAL BEKENDE STERRENRESTAURANTS. DE VLAAMSE INSLAG IS OOK MERKBAAR IN DE MENTALITEIT VAN DE ZEEUWS-VLAMINGEN, HET BESTE VAN TWEE WERELDEN KOMT HIER SAMEN. ZIJ VOLGEN HUN EIGEN WEG, SCHUWEN DAARBIJ DE GRENZEN NIET EN BEZIEN DE REST VAN DE WERELD OP HUN MANIER: EEN BEETJE CYNISCH MAAR WEL MET EEN KNIPOOG.

De tijd wordt hier anders beleefd. Die gaat wat langzamer lopen als je in Zeeuws-Vlaanderen komt. De Westerscheldetunnel is een soort tijdmachine, je rijdt als het ware naar een ander tempo.

John de Jonge, Directievoorzitter Rabobank Terneuzen-Sas van Gent

Wij leven hier op de grens en doen alles een beetje op de grens.

Clen de Kraker, Wethouder Gemeente Hulst

VLAAMS - BOURGONDISCHE

4 Het Bourgondische zit in ons bloed. Aan de overkant zeggen ze altijd: "Ik ga kijken of ik nog centen heb voor de dorst". Hier bestellen we gewoon een pintje als we dorst hebben. Dat is het verschil.

George Sponselee

5 Alles wat we in de omgeving kunnen krijgen staat op onze kaart. Zo vers en zo levend mogelijk. De prei voor preiprol komt zó, onbespoten van het land. Dat proef je. Kokkels en scheermessen komen uit het kustwater. De zilte smaak moet er aan zitten. Voor mij draait alles om smaak.

Edwin Vinke, chefkok De Kromme Watergang

CULINAIR

TOT EIND DE JAREN ZESTIG WERD ER IN HET GRENSGEBIED VOLOP GESMOKKELD. BOTER EN SIGARETTEN VORMDEN POPULAIRE SMOKKELWAAR. GRENSWACHTERS DIE SMOKKELENDE VROUWEN BETRAPTEN HIELDEN ZE WEL EENS ENIGE TIJD VAST IN HUN KANTOOR, WAAR DE KACHEL AANSTOND, ZODAT DE GESMOLTEN BOTER DE DAMES UIT DE ROKKEN DROOP. HET TUSSEN DE GEBODEN EN VERBODEN HEEN SMOKKELEN ZIT NOG WEL EEN BEETJE IN DE AARD VAN DE ZEEUWS-VLAMINGEN. ZEEUWS-VLAMINGEN HEBBEN DIE TYPISCHE HUMOR EN BEKIJKEN DE WERELD MET EEN KNIPOOG. MAIKEL HARTE IS DE VERPERSONIFICATIE VAN DIE HUMOR. ZIJN TEKSTEN SPREKEN VOOR ZICH.

Veel Zeeuws-Vlamingen zijn niet teruggekomen omdat ze een identiteitscrisis hebben: in België denken ze dat we Hollanders zijn en in Holland denken ze dat we Belgen zijn, we vallen altijd tussen wal en schip.

Uit: Kapitein Rooibos, de Lamaketta's

cynisch met een knip-oog

Iedereen heeft hier wel een bijnaam, soms ken je elkaar nauwelijks bij de echte naam.

Rob Lambert

West

Midden

Oost

SAMEN BOUWEN

ZEEUWS-VLAANDEREN KENT DRIE "LANDJES" MET ELK ZIJN EIGEN DYNAMIEK EN IDENTITEIT. HET OOSTEN IS DE GROENE LONG VAN ZEEUWS-VLAANDEREN MET HULST ALS "DE MEEST VLAAMSE STAD VAN NEDERLAND". IN HET MIDDEN, VANAF DE WESTERSCHELDE, STROOMT HET KANAAL VAN GENT NAAR TERNEUZEN MET AAN HAAR OEVERS VOLOP INDUSTRIËLE ACTIVITEITEN. HET WESTEN BRUIST WEER VAN DE VAKANTIEGANGERS: ZEEUWS-VLAANDEREN HEEFT VELE GEZICHTEN.

VESTROCK, het grootste "kleine" festival van Zeeuws-Vlaanderen, werd al twee keer genomineerd voor een Europese Festival Award en is bovendien klimaatneutraal.

Gino Baart

Ons team Beach Soccer Zeeland bestaat uit een multiculturele groep Zeeuws-Vlaamse jongens die met veel enthousiasme successen boeken. We voetballen gedurende het hele jaar bij afzonderlijke veldvoetbalclubs en in de zomer strijden we samen voor het Nederlands Kampioenschap Beach Soccer. Daar komt onze trots voor Zeeuws-Vlaanderen bovendien en dat maakt ons vrijwel onverslaanbaar.

Veli Eryuruk

CONTRASTRIJK

↳ Toen de euro er nog niet was hadden we hier twee soorten geld in onze portemonnee. ↳

Adrie de Bruijne

↳ De Kanaalzone met al die industrie staat symbool voor de smeltkroes die Zeeuws-Vlaanderen is: werken-leven-uitgaan. Je draait je hier om in het landschap en je ziet de industrie. ↳

Joris Bracke

↳ De Westerschelde vormt het gezicht van Zeeuws-Vlaanderen. Onze economie is alleen levensvatbaar door deze grote stroom, die niet alleen werkgelegenheid creëert, maar ook uitnodigt om onze vrije tijd een unieke inhoud te geven. ↳

Peter Holicki, Vice President Manufacturing & Engineering Europe bij Dow

ZEEUWS-VLAANDEREN KENT VELE CONTRASTEN. DE WESTERSCHELDE STROOMT LANGS DE KUST EN LOKTE VELE MULTINATIONALS NAAR ZEEUWS-VLAANDEREN. ZIJ MARKEREN EEN GEDEELTE VAN DE ZEEUWS-VLAAMSE HORIZON. EN ZODRA JE JE OMDRAAIT ZIE JE WEER HET ZEEUWS-VLAAMSE LANDSCHAP. IN ZEEUWS-VLAANDEREN MOET JE NIET VREEMD OPKIJKEN ALS JE NAAST DE KERK EEN SEXSHOP ZIET. VOOR DE EEN IS DAT EEN GEGEVEN, BIJ EEN ANDER PASSEERT DAT ZIJN GRENS. DE ZEEUWS-VLAMINGEN GEDOGEN HET, HET IS ZOALS HET IS. AL DIE CONTRASTEN ZORGEN ER VOOR DAT DE MENSEN IN ZEEUWS-VLAANDEREN ELKAAR VERDRAGEN EN "LATEN".

12

3 Zeeuws-Vlaanderen is grenzeloos waterrijk. Met het water als bron van leed maar bovenal van vertier en economie. 3

Tiny Maenhout, manager toerisme en recreatie gemeente Sluis

13

KENMERKEND VOOR HET ZEEUWS-VLAAMSE LANDSCHAP ZIJN DE NATUURLIJKE EN HISTORISCHE VERBINDINGEN. DE KREKEN, LINIES, FORTEN EN WALLEN GEVEN HET GEVOEL VAN EEN LOGISCHE STRUCTUUR EN BESCHERMING. MAAR ZE ZIJN OOK OPEN, WAARDOOR DEZE GRENZELOZE GRENZEN TEGELIJK ZORGEN VOOR VERBONDENHEID. DOOR GEHEEL ZEEUWS-VLAANDEREN ZIJN NOG SPOREN EN RESTANTEN TE VINDEN VAN VERDEDIGINGSLINIES UIT DE 16E EN 17E EEUW. FEITELIJK VORMEN ZE OOK NÚ NOG EEN GREN, DE GREN TUSSEN NOORD- EN ZUID-ZEEUWS-VLAANDEREN. DE MENTALITEIT EN IDENTITEIT AAN BEIDE ZIJDES VAN DEZE IMAGINAIRE GREN VERSCHILT.

LINIES & KREKEN

SYF-398

**GEUR, KLEUR EN
STRUCTUUR**

ZEEUWS-VLAANDEREN

ZEELAND

143

DIT IS ÉCHT ZEEUWS-VLAANDEREN. DE KERNWAARDEN, DE AUTHENTIEKE BEELDEN, VERHALEN EN UITSPRAKEN MAKEN METEEN DUIDELIJK OVER WELKE REGIO BINNEN ZEELAND HET GAAT EN WAAR ZEEUWS-VLAANDEREN VOOR STAAT: HET BOURGONDISCHE LEVEN, DE CULINAIRE KWALITEITEN, HET LANDSCHAP VAN LINIES EN KREKEN, DE VERSCHIEDENHEID VAN WEST, MIDDEN EN OOST WAARBINNEN VEEL MENSEN SAMEN “BOUWEN” AAN HUN STREEK EN HET CONTRAST TUSSEN ONDER MEER DE HIGHTECH INDUSTRIE EN DE STRANDEN AAN DE KUST. EÉN DING IS ZEKER: ZEEUWS-VLAMINGEN LEVEN IN “ALLES OP DE GRENS”. ZOWEL LETTERLIJK ALS FIGUURLIJK... DAAR ZIJN ZE TROTS OP. EN TERECHT.

ZEEUWS-VLAANDEREN IS GERICHT OP VLAANDEREN, MAAR HOORT TEGELIJK BIJ ZEELAND. DAT IS EEN KRACHT. DE ZEEUWSE REGIO'S EN EILANDEN, MET ELK EEN GEHEEL EIGEN KARAKTER, VORMEN SAMEN EEN BOEIEND SAMENSPEL GEBASEERD OP EEN CULTUUR VAN VERSCHIL. EEN EENHEID VAN VERSCHIEDENHEID.

DAT MAAKT ZEELAND, VAN ORIGINE EEN EILANDENRIJK, TOT EEN DIVERS, KLEURRIJK EN KRACHTIG GEHEEL. EEN GEHEEL DAT SAMEN MEER IS DAN DE SOM DER DELEN. WIE ZEEUWS-VLAANDEREN PROMOOT, PROMOOT VANZELF OOK ZEELAND.

ALS PROVINCIE GELOVEN WE ROTSVAST IN DEZE DNA-AANPAK. WE GAAN UIT VAN DE EIGEN KWALITEIT EN IDENTITEIT VAN DE REGIO, VERSTERKEN ELKAAR ALS REGIO'S EN LATEN ONZE INWONERS, ORGANISATIES EN BEDRIJVEN AAN HET WOORD OM IEDER ZIJN EIGEN VERHAAL TE VERTELLEN. WANT ZIJ ZIJN DE MEEST GELOOFWAARDIGE AMBASSADEURS. DOOR HEN AAN HET WOORD TE LATEN EN ALS REGIO TE ZORGEN VOOR ONDERLINGE SAMENHANG MET HET DNA, BOUWEN WE SAMEN AAN EEN REËL ÉN KRACHTIG BEELD VAN ZEEUWS-VLAANDEREN. ALS ALLE ZEEUWSE GEMEENTEN EN REGIO'S DIT DOEN, LATEN WE SAMEN EEN ÉCHT DIVERS EN KRACHTIG BEELD VAN ZEELAND ZIEN.

Karla Peijs, Commissaris van de Koningin in de provincie Zeeland

bekend maakt bemind

VOOR ZEELAND GELDT: BEKEND MAAKT BEMIND. TEGELIJKERTIJD KENT ZEELAND VEEL "VERBORGEN PARELS" EN "BEST BEWAARDE GEHEIMEN". ALS WE DIE GEHEIMEN ONTHULLEN, HOREN WE STEEVAST DE VRAAG "ZIT DAT IN ZEELAND?". "JA, DÁT IS OOK ZEELAND. ÉCHT WAAR..."

ZEEUWS DNA

Als we het hebben over de identiteit, de essentie van Zeeland, dan heeft dat letterlijk alles te maken met zee en land. De woorden die samen onze provincienaam vormen, symboliseren de twee zielen in één borst. De zeecultuur en de landcultuur. Het ruwe, ongepolijste en het zachte.

De zee is ruig, onstuimig en uitdagend. En staat symbool voor de dynamische, ondernemende en innovatieve kant van Zeeland. Het land is puur, mooi en divers. En staat symbool voor de nuchtere, betrouwbare en authentieke kant van Zeeland. In die twee kanten van Zeeland, de rust en de dynamiek, brengen we graag wat meer samenhang. Want juist die wisselwerking tussen zee en land maakt Zeeland zo bijzonder.

» Na Rotterdam hebben wij hier de meeste multinationals. Toen ik nog bij de provincie werkte, kwam ik soms met de Commissaris van de Koningin hier in Zeeland terecht bij bedrijven waarvan ik nog nooit had gehoord, maar die op hun terrein wel wereldwijd toonaangevend zijn. Ook op dát gebied liggen er voor een omroep voldoende verhalen.»

Monique Schoonen, directeur van Omroep Zeeland

DE ZEEUWEN ZIJN AAN Z.
WE NODIGEN HEN UIT OM TE VERTELLEN WAAROM ZE HIER WONEN, WERKEN, ONDERNEMEN OF STUDEREN. OF IETS ANDERS DOEN. WANT IEDEREEN IS HIER OM EEN PERSOONLIJKE REDEN. DIE WILLEN WE NIET VOOR ANDEREN INVULLEN. DUS HOREN WE HET GRAAG VAN ZEEUWEN ZELF. DEZE VERHALEN HOREN BIJ DE AMBASSADEURSGEDACHTEN. ZE DOEN IETS MET JE. NET ALS ZEELAND ZELF.

» Wat is nu precies die Zeeuwse identiteit? Die is eigenlijk niet te omschrijven. Het gaat er volgens mij om waar je vandaan komt, de sfeer, het landschap, de zee. Voor mij is het een soort oerinspiratie. Iets wat onbewust aanwezig is en waarvan ik merk dat het me trekt. Ik kom nog steeds graag in Zeeland, alleen gebeurt dat helaas te weinig.»

Rianne de Witte, modeontwerpster geboren in Koudekerke

ECHT WAAR ... LATEN WE SAMEN ZEELAND TONEN ZOALS HET IS, ZOALS WIJ HET ERVAREN. DE KLEUREN, MATERIALEN, VERHALEN EN FOTO'S DIE HET WARE ZEELAND IN BEELD BRENGEN, STAAN IN HET ZEELAND DNA-BOEK. DE VOLLEDIGE VERSIE VAN DIT BOEK STAAT OP WWW.LAAZEEELANDZIEN.NL. OP DE WEBSITE KUN JE ZEEUWSE BEELDEN, KLEUREN EN HET WAARMERK DOWNLOADEN OM JOUW EIGEN PROMOTIEACTIVITEITEN TE ONDERSTEUNEN OF JUUST KRACHT BIJ TE ZETTEN. OF EEN ZEEUWSE E-CARD VERSTUREN, EEN EIGEN ZEEUWSE KLEUR STAAL SAMENSTELLEN OF EEN EIGEN PERSOONLIJKE Z ONTWERPEN. ZO DRAGEN WE ALLEMAAL EEN STEENTJE BIJ AAN DE PROMOTIE VAN ONZE BIJZONDERE PROVINCIE.

KLEI

PANTONE® 7532 C

RAL 8014

C=23
M=36
Y=43
K=66

R=99
G=81
B=49

ROESTIG HOUT

PANTONE® 7526 C

RAL 8029

C=9
M=83
Y=108
K=48

R=151
G=64
B=8

ROZENBOTTEL

PANTONE® 485 C

RAL 3031

C=0
M=96
Y=100
K=0

R=226
G=22
B=26

PANTONE® 368 C

RAL 6018

C=70
M=0
Y=100
K=0

R=111
G=183
B=43

PINT

PANTONE® 130 C

RAL 1028

C=0
M=35
Y=100
K=0

R=249
G=169
B=0

VLAS

PANTONE® 2725 C

RAL 4005

C=76
M=77
Y=0
K=0

R=64
G=77
B=158

LUCHT

PANTONE® 2717 C

RAL 5024

C=34
M=16
Y=0
K=0

R=162
G=191
B=230

GRAS

PANTONE® 877 C

RAL 9022

C=0
M=0
Y=0
K=40

R=151
G=153
B=156

ZAND

PANTONE® 7529 C

RAL 1019

C=7
M=14
Y=20
K=21

R=270
G=196
B=178

DUNBES

PANTONE® 7498 C

RAL 6003

C=46
M=23
Y=84
K=73

R=50
G=60
B=0

INDUSTRIE

PANTONE® 612 C

RAL 1012

C=7
M=5
Y=100
K=22

R=205
G=184
B=0

KORSTMOS

PANTONE® 612 C

RAL 1012

C=7
M=5
Y=100
K=22

R=205
G=184
B=0

Zeeuws-Vlaanderen heeft bijna 80 kilometer kustlijn en de schónste stranden.

Waar eens 't gekrijs der meeuwen
Verstierf aan 't eenzaam strand,
Daar schiepen zich de Zeeuwen
Uit schor en slik hun land;
En kwam de stormwind woeden,
Hen dreigend met verderf,
Dan keerden zij de vloed en
Van 't pas gewonnen erf.

Van d'Ee tot Hontenisse
Van Hulst tot aan Cadzand
Dat is ons eigen landje,
Maar deel van Nederland.

Uit het Zeeuws-Vlaams volkslied

Colofon

In opdracht van het bestuur van uwnieuwetoekomst (samenwerkingsverband van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten, bedrijven en instellingen)

Ontwerp: DNA-team, Jan Kooren, Xander Koppelmans en Myra van der Straaten

Opmaak: DenieuweVORM, Photographics

Teksten: Jan Kooren

Fotografie: DNA-team, Huib de Jonge Input Output Fotografie, Duo-Foto, Willy Lippens, Koen Verhagen Junior Kamer Zeeuws-Vlaanderen, Danny de Kievith, Dirk Kouters, www.brahimmouhamou.com, Sjaak van der Salm, Gemeente Sluis, Felice Buonadonna op www.laatzeelandzien.nl, SXHU, Photographics, waterschap Scheldestromen

Druk: Grafisch Bedrijf Goes

Gevonden en gebouwd in samenwerking met:

uwnieuwetoekomst: Jeannette Groeneveld, Marjolein Reinhoudt, Inge Abbeel en Sander de Schepper

Lievens Communicatie: Mirjam de Jong

Provincie Zeeland: Diana van Belzen en Raquel Jimenez

Deelnemers aan de workshops DNA Zeeuws-Vlaanderen 2011

Het DNA van Zeeuws-Vlaanderen is een verdieping van het Zeeuwse DNA. Het Zeeuwse DNA is tot stand gekomen op initiatief van de Provincie Zeeland. Concept en vinding: Provincie Zeeland: Marieke Kalverboer en Raquel Jimenez. Photographics: Xander Koppelmans. Jan Kooren concept: Jan Kooren. Waarmerk van DenieuweVORM: Myra van der Straaten

Meer informatie: www.uwnieuwetoekomst.nl en info@uwnieuwetoekomst.nl